

Kulturdepartementet
Postboks 8030 Dep.
0030 OSLO

Deres ref:

Vår ref:: 17-08853-2

Dato: 20.12.2017

Høringssvar - Forslag til ny lov om tros- og livssynssamfunn (trossamfunnsloven)

Det vises til Kulturdepartementets høringsnotat av 25. september 2017, med forslag til ny lov om tros- og livssynssamfunn (trossamfunnsloven).

IMDi avgrenser sitt svar til å kommentere forslag knyttet til vilkår for tilskudd (§ 6 i lovforslaget).

Gjeldende lovgivning stiller som vilkår for tilskudd at tros- og livssynssamfunn ikke krenker «rett og moral» eller «rett og sømd». Departementet foreslår at disse vilkårene erstattes med mer presist angitte vilkår. I lovforslaget er kravet om å følge norsk lov tydeliggjort, og forslaget inneholder en hjemmel for å nekte økonomisk støtte ved kvalifisert brudd på annen lovgivning. Departementet har også foreslått verdivilkår for tilskudd, og ber særskilt om høringsinstansenes synspunkter på utforming av vilkåret. Departementet anbefaler ikke at krav om kjønnslikestilling knyttet til tros- og livssynssamfunnenes styringsstruktur tas med i lovteksten, og foreslår andre virkemidler. Det foreslås videre at samfunn som tar imot bidrag fra stater som ikke respekterer retten til tros- eller livssynsfrihet kan nektes tilskudd. Departementet legger også opp til at tros- og livssynssamfunn eksplisitt skal forplikte seg til å oppfylle disse vilkårene når de fremmer krav om tilskudd.

IMDis vurdering og anbefaling

IMDi mener presiseringen om norsk lov i første ledd i lovforslaget § 6 er viktig for å sikre at staten ikke finansierer samfunn som begår alvorlige lovbrudd. Fra et integreringsperspektiv er spesielt henvisning til lovbestemmelser som skal hindre oppfordring til hat eller vold viktig. Spenninger og hat mellom ulike religiøse eller etniske grupperinger er et økende problem i verden i dag. Tros- og livssynssamfunn har stor påvirkning på medlemmers holdninger, og ledere som oppfordrer til hat eller vold er med på å undergrave tilliten mellom ulike grupper i samfunnet.

Verdivilkåret (annet ledd) er knyttet til alvorlige krenkelser av rettigheter og friheter som ikke er i strid med lov. Departementet skriver at dette vilkåret gjelder aktivitet som primært rammer ikke-medlemmers rettigheter og friheter, og begrunner det med at medlemmer vil kunne reagere med å forlate det aktuelle samfunnet. IMDi ønsker å bemerke at alle medlemmer ikke nødvendigvis har lik grad av frihet til å forlate et trossamfunn, til tross for at trossamfunnet ikke aktivt hindrer utmelding. Dermed kan de risikere å bli værende i et samfunn som utsetter dem for alvorlig krenkelse av deres rettigheter og friheter.

Når det gjelder andre, altså ikke medlemmer, anbefaler IMDi at krenkelser knyttet til borgere i andre land også omfattes. Som at man gir uttrykk for støtte til lovverk som alvorlig krenker tros- og livssynsfriheten i andre land. For eksempel å støtte drap på personer som endrer sin tro. Slik

støtte vil kunne ha negativ påvirkning på både tros- og livssynssamfunnets medlemmer og andre, ikke-medlemmer, i Norge.

IMDi viser til Innst. 399 S (2015–2016), hvor komiteens flertall blant annet uttalte at det må ha konsekvenser at trossamfunn og religiøse ledere fremmer holdninger som innskrenker og hemmer integrering. Trossamfunn kan både styrke og svekke integreringen (Loga 2012). Deltakelse i tros- og livssynssamfunn kan styrke medlemmenes følelse av tilhørighet til samfunnet generelt. For eksempel kan tros- og livssynssamfunn bidra til å skape kontakt mellom lokalsamfunn og personer som nylig har kommet til Norge (Meld. St. 30 (2015–2016), kapittel 6). IMDi mener det bør vurderes å ha med i verdivilkåret at tros- og livssynssamfunn som oppmuntrer til oppvekstsvilkår eller sprer holdninger som hemmer barns mulighet for deltakelse i, og tillitt til, storsamfunnet kan nektes tilskudd. Eksempel kan være å oppfordre til å ikke ha sosial omgang med andre utenfor tros- eller livssynssamfunnet, eller til ikke å delta på ulike fellesarenaer.

Videre kan samfunnene bes om å rapportere på hvordan de arbeider med å styrke medlemmenes deltakelse i samfunnet. Det vil øke bevisstheten rundt denne tematikken hos tros- og livssynssamfunn. Et eventuelt slikt krav til rapportering bør stilles uavhengig av tros- eller livssynsretning. Det kan eventuelt avsettes et særskilt tilskudd for å stimulere tros- og livssynssamfunn til å skape møteplasser på tvers av tros- eller livssynsbakgrunn.

Når det gjelder krav om kjønnslikestilling, støtter IMDi departementets vurdering om påvirkning gjennom rapportering og særlig tilskudd for å stimulere til internt arbeid med kjønnslikestilling. Videre støtter IMDi Stålfseth-utvalgets anbefaling om at deltakelse i samfunnets styringsstruktur som forvalter statstilskuddet må være åpen for begge kjønn.

IMDi støtter lovforslaget om at samfunn som mottar støtte fra stater som ikke respekterer retten til tros- og livssynsfrihet kan nektes tilskudd. IMDi støtter også lovforslaget i § 4 femte ledd om at samfunn skriftlig bekrefter at de er kjent med og vil overholde vilkårene for tilskudd i § 6 når de fremmer krav om tilskudd.

Litteratur

Loga, Jill. 2012. *Trossamfunn, innvandring, integrasjon. En kunnskapsoversikt*. Rapport 2012: 3. Oslo: Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor.

Med hilsen

Libe Rieber-Mohn
direktør

Morten Tjessem
avdelingsdirektør